

STUDENTEN WEEKBLAD

6de JAARGANG.
N°. 26.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, N. G. KAM,
H. T. KARSTEN, D. M. G. KOCH, J. L. A. LEDEBOER,
M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE, J. H. TELDERS.

DONDERDAG
21 APRIL 1904.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR.
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende REDACTIE-VERGADERING ten huize van den heer N. G. KAM, Koornmarkt 72, Dinsdag 26 April, des middags om 4 uur.

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

M. H.

Hierbij heeft de Commissie tot behartiging van Studiebelangen de eer U toe te zenden een ontwerp-wet voor een op te richten Vereeniging tot behartiging der belangen der ingeschrevenen aan de P. S.

Zij is voornemens een gecombineerde vergadering te beleggen van de besturen der vakvereeningen met de Commissie om te overleggen of hier samenwerking mogelijk is.

Hoewel bijgaand ontwerp natuurlijk voor wijziging vatbaar is, verzoeken wij U toch de groote lijnen er van aan te nemen als basis van onderhandelingen, op deze basis uw oordeel te willen vormen.

Gaarne zouden wij zien, dat ter gecombineerde vergadering elk bestuur eener vakvereening reeds onder elkaar overeengekomen was, of zij ons wil steunen of niet. Dit ter voorkoming van veel nutteloos debat.

Daar het hier geldt zeer ingrijpende wijzigingen, ook voor de vakvereeningen, hopen wij, dat U ons ontwerp onbevooroordeeld en grondig zult overwegen. Intusschen zijn wij bereid, alle gewenschte inlichtingen te verschaffen.

D. DE IONGH WZN., President.
A. W. A. JACOMETTI, Secretaris.

Statuten der Vereeniging tot behartiging van de belangen der ingeschrevenen aan de P. S.

Artikel 1. De Vereeniging t. b. v. d. b. d. i. a. d. P. S. stelt zich ten doel de belangen der ingeschrevenen aan de P. S. te behartigen en is als zoodanig erkend door den Raad van Bestuur der P. S.

Art. 2. Elke ingeschrevene aan de P. S. kan lid worden van deze vereeniging.

Art. 3. Het bestuur vertegenwoordigt de ingeschrevenen van de P. S. bij den Raad van Bestuur.

Art. 4. Het bestuur doet datgene wat haar door de ingeschrevenen wordt opgedragen, verder al wat haar in het belang der ingeschrevenen gewenscht voorkomt. Daartoe stelt zij zich o. a. in verbinding met den Directeur, den Raad van Bestuur en de Docenten der P. S.

Art. 5. Voor opmerkingen over colleges van een der Docenten wendt het bestuur zich rechtstreeks, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk tot dien Docent of tot den Directeur.

De toestand van het onderwijs en die der P. S. in algemeen zinn worden eenmaal per jaar behandeld in een, door de ingeschrevenen goed te keuren schrijven, gericht aan den Raad van Bestuur.

Dit schrijven met het ingekomen antwoord, benevens een overzicht van de verdere werkzaamheden der commissie in het afgelopen jaar, vormen het jaarverslag, dat gepubliceerd wordt. Het bestuur bepaalt zich in het schrijven evenals in het verdere jaarverslag uitsluitend tot opmerkingen van algemeen en zakelijk aard.

Art. 6. Wijzigingen in de Statuten kunnen slechts geschieden met toestemming van den Raad van Bestuur.

WET DER VEREENIGING.

Artikel 1. De ingeschrevenen der P. S. worden verdeeld in de volgende afdelingen:

Technologen,
Civiel ingenieurs,
Bouwkundige ingenieurs,
Scheepsbouwkundige ingenieurs,
Werktuigkundige ingenieurs,
Electrotechnische ingenieurs,
Mijn-ingenieurs,
Ingeschrevenen van B₁ en B₂.

Art. 2. Men houdt op lid der vereeniging te zijn door schriftelijk te bedanken bij den secretaris of wanneer men niet meer ingeschreven is bij den Directeur der P. S.

Art. 3. De vereeniging omvat de volgende vakafdeelingen:
Het Technologisch Gezelschap,
Practische Studie,
William Froude,
Leeghwater,
De Mijnbouwkundige Vereeniging.

De leden der vereeniging kunnen zonder ballotage lid worden van de vakafdeelingen.

Art. 4. De vakafdeelingen stellen hun eigen reglement vast, dat niet in strijd mag zijn met Statuten en Wet der vereeniging en de bekrachtiging behoeft van het hoofdbestuur.

Art. 5. De vakafdeelingen hebben het recht hun eigen contributie vast te stellen. Deze mag niet meer bedragen dan f 's jaars.

Het hoofdbestuur is bevoegd eene bijzondere subsidie aan eene vakafdeeling toe te kennen, behoudens verantwoordelijkheid aan de algemeene vergadering.

Art. 6. Het bestuur der vakafdeelingen wordt gekozen door hare leden.

Art. 7. De contributie der vereeniging bedraagt f . het entree f .

Degene, die zich bij zijne of hare eerste inschrijving aanmeldt voor het lidmaatschap der vereeniging, betaalt geen entree.

Art. 8. De contributie wordt geïnd in November en Maart en moet betaald worden voor den 20en der maand op boete van f . Het lid, dat eene maand daarna nog niet aan zijne verplichtingen heeft voldaan, wordt 14 dagen ter royeering voorgehangen en dan geroyeerd, zoo hij nog niet betaald heeft.

Een geroyeerd lid kan wederom lid worden door het verschuldigde te betalen + een boete van f .

Art. 9. Het hoofdbestuur der vereeniging bestaat uit: president, secretaris en penningmeester en de presidenten der verschillende vakafdeelingen.

Bij afwezigheid van een president eener vakafdeeling kan hij een ander bestuurslid dier afdeeling aanwijzen om in zijn plaats een hoofdbestuursvergadering bij te wonen.

De eerste drie hoofdbestuursleden worden gekozen door de leden der vereeniging, de laatsten hebben ambtshalve zitting in het hoofdbestuur.

Art. 10. De 3 eerstgenoemde bestuursleden worden elk jaar in April gekozen. Daartoe worden verkiezingen uitgeschreven en moeten deze voor 1 Mei zijn afgelopen.

Art. 11. Candidaten worden gesteld door het bestuur. Tegen-candidaten kunnen gesteld worden door minstens 10 leden.

Art. 13. Het ambt van president, secretaris of penningmeester is niet vereenigbaar met dat van bestuurslid van een der vakafdeelingen.

Art. 13. Is voor ééne vacature slechts een candidaat gesteld, zoo wordt deze geacht te zijn gekozen, zijn er meerdere kandidaten, zoo heeft tusschen hen een stemming plaats op twee achtereenvolgende dagen.

Degene die bij deze stemming de volstrekte meerderheid van de uitgebrachte geldige stemmen heeft gekregen is gekozen.

Is geen meerderheid verkregen dan zal herstemming plaats vinden tusschen de twee kandidaten die het grootst aantal stemmen hebben verkregen.

Art. 14. De dag, vóór welken kandidaten moeten gesteld zijn, de door het bestuur gestelde kandidaten, benevens tijd en plaats voor de eventuele stemmingen en herstemmingen worden minstens een week van te voren bekend gemaakt.

Art. 15. Het bestuur vertegenwoordigt de vereeniging naar buiten.

Art. 16. In het bestuur wordt alles met meerderheid van stemmen beslist. Bij het staken der stemmen heeft de president eene beslissende stem.

Art. 17. De presidenten der vakafdeelingen hebben in het bestuur ééne stem wanneer hunne afdeeling minder dan 50 leden telt, twee stemmen wanneer hunne afdeeling 50—150 leden telt en drie stemmen indien zij er meer dan 150 telt. De president, secretaris en penningmeester hebben ieder ééne stem.

Art. 18. Het bestuur is verplicht elke schriftelijke onderteekende aanmerking, wensch, enz., de studie aan of de inrichting van de Polytechnische School betreffende, door één of meer ingeschrevenen ingediend, te onderzoeken en bij gebleken gegrondheid er gevolg aan te geven.

Art. 19. Het bestuur is verplicht elke schriftelijke, onderteekende aanmerking, wensch, enz., de belangen harer leden betreffende, door één of meer leden ingediend, te onderzoeken, en bij gebleken gegrondheid er gevolg aan te geven.

Art. 20. Acht zij die aanmerkingen, wensch, enz., ongegrond dan deelt zij dit mede aan den indiener of indieners, daarbij hare motieven vermeldende.

Indien de indiener of indieners, lid of leden zijn der vereeniging, kunnen zij hunne aanmerking enz., onderwerpen aan het oordeel der vergadering.

Acht het bestuur eene opdracht, haar door eene vergadering van leden gedaan, onuitvoerbaar, dan kan zij de uitvoering daarvan schorsen tot de beslissing van eene 2e vergadering, binnen 8 dagen daarna te beleggen.

Art. 21. De president leidt de algemeene en de bestuursvergaderingen. Bij afwezigheid treedt de penningmeester in zijn plaats. Bij afwezigheid van beide wordt door de vergadering uit haar midden een waarnemende president gekozen.

Art. 22. Den penningmeester is het dagelijksch beheer der gelden opgedragen en hij moet éénmaal per jaar verantwoording afleggen aan de algemeene vergadering. Bij een eventueel te kort wordt de penningmeester aangesproken.

Voor uitgaven boven een zeker bedrag, heeft de penningmeester de machtiging van het bestuur noodig.

Art. 23. De secretaris is belast met de correspondentie,

FEUILLETON.

2) Een juffrouw uit de 18e eeuw.

Wij zijn thans aangeland bij een gedicht, dat naar ik geloof Juliana's eigen goedkeuring in hooge mate wegdroeg.

Een stuk, zooals er tegenwoordig wel nooit meer zullen gemaakt worden, maar dat zeer juist een idee geeft van de langdradige moppigheid van het tijdperk onzer litteratuur uit de dichtersgenootschappen.

Het is genaamd „Het Gastmaal,” en geeft eene beschrijving van een feestmaaltijd bij eene zekere mevrouw Van Langenstijl.

„Mevrouw Van Langenstijl, die zonder eind of maat, U van haar Grootpapa's en Overoudoom's praat;
Die om haar kostelijkheid ter deeg ten toon te stellen,
Tot van haar bedpan toe de historie zal vertellen,
U melden, op wat wijs die spiegel haar gewierd,
En sedert welk een tijd die kas haar huis versiert:”

Nu heeft Julia, zooals uit haar weinig waardeerende

met het opmaken der notulen van de algemeene en bestuursvergaderingen.

Art. 24. Alle uitgaande stukken worden door den president en secretaris onderteekend.

Art. 25. Eene afdeelingsvergadering word bijeengeroepen door het bestuur, afdeelingsbestuur, of op aanvraag van minstens 5 leden dier afdeeling.

Een algemeene vergadering wordt door het bestuur of op aanvraag van minstens 10 leden bijeengeroepen.

Alle voorstellen, moties, enz., moeten op eene vergadering om te worden aangenomen, de meerderheid van het aantal geldig uitgebrachte stemmen hebben.

Bij staking van stemmen wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

Blanco stemmen worden als niet uitgebracht beschouwd.

Art. 26. Het in art. 5 der Statuten bedoelde schrijven wordt gedurende minstens 8 dagen ter lezing gelegd en kan door de ingeschrevenen van schriftelijke, onderteekende opmerkingen worden voorzien, waarna het in eene algemeene vergadering wordt behandeld en definitief vastgesteld.

Art. 27. Exemplaren van het jaarverslag worden kosteloos gezonden aan den Raad van Bestuur, Docenten en Assistenten der P.S. Verder aan de leden der vereeniging.

Ingeschrevenen aan de P.S., niet leden der vereeniging, kunnen het jaarverslag tegen den kostenden prijs bekomen.

Art. 28. Het ter lezing liggen van het in art. 5 der Statuten vallende schrijven, vergadering en verkiezingen, mogen niet geheel of gedeeltelijk vallen binnen 8 dagen vóór of na eene vacatie. Aankondigingen, vergaderingen, verkiezingen, enz., moeten geschieden op eene voor alle ingeschrevenen of die der betrokken afdeeling toegankelijke plaats.

Art. 29. Alle ingeschrevenen krijgen bij hunne eerste inschrijving kosteloos een exemplaar van Statuten en Wet der Vereeniging. Voor de meerdere exemplaren wordt de kostenden prijs in rekening gebracht.

Art. 30. Voorstellen tot wetswijziging gaan uit van het bestuur of van minstens 10 leden.

Deze voorstellen worden minstens ééne week ter lezing gelegd en kunnen door de ingeschrevenen van schriftelijke onderteekende amendementen worden voorzien. Op eene algemeene vergadering, uiterlijk 3 weken na de indiening gehouden, wordt over de voorstellen en de amendementen gestemd.

Van deze wijzigingen wordt kennis gegeven aan den Raad van Bestuur.

Art. 31. Dispensatie van een artikel van deze Wet kan verleend worden met meerderheid van het aantal geldig uitgebrachte stemmen.

Art. 32. In gevallen waarin deze wet niet voorziet, beslist het Hoofdbestuur, zoo ook in geval van twijfel over de uitlegging van eenig artikel.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Een D. S. Lawn-Tennis Club.

In October j.l. werd te Leiden eene vergadering van Studenten-Lawn-Tennis Clubs gehouden, waarbij Leiden

woorden blijkt, niet veel zinnigheid om bij mevrouw Van Langenstijl uit dineeren te gaan.

Haar zeuren is hiervoor een voorname reden.

Nu vraag ik mij af — hoe is het mogelijk dat iemand nog langer van stijl kan zijn dan Julia, maar 't schijnt, dat gezegde mevrouw haar toch de baas was.

Curiositeitshalve wil ik een gedeeltetje van dit schoone epos, tusschen twee haakjes bij lange na nog niet het slechtste uit den bundel, voor den naar 18e eeuwse gastmalen watertandenden lezer afschrijven. Zij eerst gezegd, dat mijne Juliana Cornelia er toch niet omheen kon en bij mevr. v. Langenstijl op „visite” ging.

De gasten zijn door Julia geestigheids- en teekenachtigheidshalve benoemd met op het karakter duidende namen zooals: Jagerstein, de verwoede jager; mijnheer Platon, „uit wiens bezadigd wezen” volgens Juliana „het gansche samenstel van Newton was te leezen;” verder Neef Spondéus, een dichter; „Graaglust” — een van het vette dezer aarde genietende enz.

Zoodat ik nu beginnen kan de sluier weg te rukken, die nog over het gastmaal — met Julia als eenige waaropniets-aan-te-merken-is, hangt.

(door de C.-L. C.) en Utrecht (door „Sfavinda”) vertegenwoordigd waren en waarbij de heer A. Broese van Groenou en de ondergeteekende officieus als zoodanig voor Delft optraden. Het resultaat van deze vergadering was de oprichting van een Interacademiale Lawn-Tennis Bond, die zich ten doel zal stellen het doen houden van een Lawn-Tennis-Varsity, jaarlijks in een der academiesteden te doen verspelen.

Evenwel bestaat een Studenten-Lawn-Tennis club alhier nog niet. Wil Delft dus officieel uitkomen op de eerste te Leiden in September a.s. te houden wedstrijden, dan zal eene zoodanige vereeniging tot stand gebracht moeten worden.

Het is met dit doel, dat de ondergeteekende belangstellenden oproept tot eene vergadering op Dinsdag, 26 April des avonds ten 7 ure, in de Dispuutkamer der Sociëteit Phoenix.

TH. VREDE.

LAGA. Deelname aan de Varsity verzekerd.

Beginnende met de Varsity-ploeg is te melden, dat ten slotte toch een vier zal uitkomen. Door het plotseling zich terugtrekken van een der roeiers op een zeer laat, zoo niet ongelukkig oogenblik, was de samenstelling dezer ploeg voor den trainer eene zeer moeilijke kwestie geworden. Examens zijn hier in Delft nog meer dan elders de oorzaak, dat zoo menig roeier zich weerhoudt van aan wedstrijden deel te nemen, aangezien die examens ongelukkigwijze slechts eenmaal per jaar en juist in de wedstrijdperiode gehouden worden.

De eerste samenstelling der ploeg werd nu: 1. J. E. Moltzer, (boeg); 2. J. P. Delprat, 3. G. A. Abendanon, 4. J. Maas (slag); doch deze zou niet langer dan een week kunnen duren, aangezien No. 2 zich niet langer kon disponibel stellen. Eindelijk heeft men een volgende combinatie geformeerd: 1. L. Mangelaar Meertens (boeg); 2. G. A. Abendanon, 3. J. E. Moltzer, 4. J. Maas (slag); en de oefeningen met deze vier zijn Maandag 18 April ll. begonnen onder de waardeeringsvolle zorgen van den heer A. P. Petrie.

Het tijdstip om met de oefening een aanvang te maken is zeker het uiterste en van een verzetten van den Varsitydag op 29 Mei is dus geen sprake.

Wat de junior-ploegen van Laga betreft, hieromtrent is nog zoo wat niets mede te deelen. Vast staat het, dat een jong skiffeur Laga's kleuren zal verdedigen, doch of er een jonge acht of jonge vier zelfs tot stand zal komen, is nog in het onzekere. Wel is de secretaris, de heer J. K. Lagerwey, bezig eenige jonge roeiers te oefenen, doch van eenige combinatie is nog geen sprake.

Een oordeel over de vier Varsity-ploegen, is bijzonder lastig nog te geven. Van Laga is begrijpelijkerwijs nog niets te zeggen. Van Njord en Triton is niets anders bekend, dan dat ze ook bijzondere moeite hebben met de samenstelling hunner ploegen. Wie ten slotte in Leiden de leiding zal nemen over de ploeg, of dit het werk zal zijn van den president, den heer Greve, is mij nog niet bekend.

In dat opzicht zou Leiden anders zeker achter staan bij

„Men zag op tafel reeds twee zilvren schotels prônken,
Weleer mijn Hospita ten pillegift geschonken,
En die ge naa verloop van twintig jaar misschien,
In eenig kabinet van zeldzaamhêen zult zien.
De deksels, die de spijs nog voor ons oog verbergen,
Zijn naauwlijks aan de kracht van éene hand te vergen:
Men ligt ze al hijgende op, ik krijg van schrik een kleur.
Een Juinsoep spreidt alom haar aangenaamen geur.
Stel u een vijver voor tot aan zijn rand verheven,
Waar in de ajuinen juist als troepen Enden dreeven;
En of dit niet genoeg mijn eetlust deed vergaan,
In de andere lachte mij een zee vol spiering aan;
Vol spiering! mij!, die graag een dag zou honger lijden,
Om met welvoegelijkheid dien reuk alleen te mijden.
Wat raad! ik inoest mijn keus tot een van beiden doen.
Voor spiering kon ik nog bedanken met fatsoen,
Ze is koortsig naar men zegt, en wierd mij afgeraaden;
Maar 'k zie mij met een bord vol juinsoep overlaaden;
Ik slik ze al grillend door en 't had nog al gegaan,
Maar Dame Langenstijl spreekt me ongelukkig aan
„Gij schijnt niet graag te zijn, kom kom, gij moet wat eten,
„Die soep is gansch niet kwaad: gelief daar bij te weeten,

„Triton” waar prof. dr. Damsté af en toe eens een oogje in het zeil zal houden. „Nereus” is verreweg in de gunstigste conditie voor den Varsitydag. Ze heeft hare combinatie reeds lang bij elkaar en deze oefent al geruimen tijd onder de uitmuntende leiding van dr. Meurer. De roeiers zelf hebben vaak genoeg reeds te veel van zich laten hooren dan dat eenige bijzonderheid nog noodig zou zijn. Een groot nadeel wellicht in hunne combinatie is het groote verschil in gewichten der roeiers. In hoeverre dit bezwarend zal zijn, moet nog blijken.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Spoorwegcijfers.

Uit mijn eerste stukje naar aanleiding van J.'s cijfers heeft men kunnen lezen, dat ik over 't algemeen kan medegaan met hetgeen hij in zijn stuk beweerde, maar alleen eenige bedenkingen had tegen een deel zijner cijfers. Op zijn beurt oppert de heer J. er weer eenige tegen mijne getallen en waar ik de eerste keer er reeds op wees, dat ik ook aan de mijne geen groote waarde hechtte kan ik thans met een enkele opmerking volstaan.

De kilometers tramweg, zonder meer, als gelijkwaardig bij de spoorwegen op te tellen, geeft tot bezwaren aanleiding, dat geef ik toe. Maar, waar het vervoer langs de tramlijnen minder intens is (iets meer dan de helft) dan langs de spoorwegen, ligt dat dan aan den aanlegger dier lijnen of is het juist het bewijs, dat de behoefte aan een spoorweg in die streken minder groot is?

Waar ik sprak van eenige honderden kilometers particuliere tramwegen, werden daarmede bedoeld lijnen voor particulier gebruik (cultures, boschbouw, etc.) en niet door particuliere maatschappijen geëxploiteerde lijnen voor publiek vervoer.

Ik heb Nieuw-Guinea niet medegeteld bij de Nederlandsche bezittingen en geloof, dat J. ook het Engelsch deel van Nieuw-Guinea buiten beschouwing liet. Voor zoover ik heb kunnen vinden ligt op laatstgenoemd deel ook in het geheel geen spoorweg. Het wel medetellen oefent nu op de cijfers voor de Nederl. bezittingen groter invloed, dan op die voor het Britsche gebied (door de veel groter oppervlakte van het laatste) en daarin ligt m. i. eene onbillijkheid. Bovendien heeft het wel medetellen betrekkelijk weinig invloed op de cijfers per 10.000 inwoners, door de schaarschte van de bevolking.

Wat den maatstaf betreft, het volgende. Evenredigheid met het aantal inwoners i onderstelt evenredigheid met de oppervlakte o zoowel als met de bevolkingsdichtheid d ($i = o \times d$). De factor oppervlakte spreekt voor zich zelf, terwijl in die van de bevolkingsdichtheid rekening wordt gehouden juist met cultures, handel, reizigers- en goederen-vervoer, want het is toch duidelijk dat deze functies zijn van de bevolkingsdichtheid. De heer J. vergeve mij dus dat ik blijf gelooven aan de superioriteit van den maatstaf per 10.000 inwoners.

Het laatste statistiekje getuigt voor den ernst en de toewijding, waarmede J. zich in dit onderwerp heeft ingewerkt.

„Dat zij van Champignons voortrefflijk is voorzien.
„Mijn vader at die nooit, hij had gelijk misschien,
„Men hoeft zich aan geen spijs die schaden kan te waagen,
„Maar, 'k maakte er kennis mee bij iemand van mijn maagen,
„En 'k hoor ze zijn alom getrokken in ons land.”
De lepel middelerwijl valt plotseling uit mijn hand.
Help! dacht ik, Champignons! 'k ben mogelijk al vergeeven;
Mij dunkt 't venijn al naar mijn hart voel streeven!
En wijl Mevrouw zich wendde, en haar bevelen gaf,
Geef ik al beevende mijn bord met Juinsoep af.”

Ziehier mijne vriendin in volle glorie. Zoo wàs ze — juist zóo.

Een dame op leeftijd, langstijliger haast dan Mevrouw v. Langenstijl, van tijd tot tijd een vinnigheidje uitspuwende en overigens steeds bezig met zich zelf.

Toen ik zoo ver gekomen was, sliep ik onder den drang van Julia's zwaarwichtige vaerzen onverhoeds in.

Ik zag toen plotseling mijne Julia voor mij, dat hooge kapsel, dat dikke nekje, die omgekrulde lippen, alle stemde overeen met de Baronesse de Lannoy van 't portret.

Ik was zeer verlangende, die geest, die zich zoo buiten-

Maar bij de beschouwing diene men niet te vergeten, dat voor Cuba en Portorico, Kaapkolonie, Canada, Nieuw Zeeland, het percentage blanken onder de bevolking aanzienlijk is. Waarschijnlijk is het ook voor Algiers en Tunis belangrijk hooger dan voor onze bezittingen. Klein Azië ziet zijne spoorwegen aanleggen door Duitsche en Fransche bankiers en allermint door Abdul Hamid's gouvernement uit liefde tot de overzeesche bezittingen. Bovendien is het Turksche rijk meer Aziatisch dan Europeesch en Anatolië dus niet als kolonie te beschouwen.

En vergeleken bij Indo-Chine en Engelsch-Indië slaan wij nog zoo een slecht figuur niet.

Bovendien, voor 1877 gaf J. voor de Engelsche en Nederlandsche bezittingen de cijfers 47 en 2 en voor 1903: 99 en 28. De verhouding is dus van $23\frac{1}{2}$ tot $3\frac{1}{2}$ gedaald. Overigens blijf ik bij de verhouding voor 1903 van 1,44 tot 1,26.

En nu enkele meer algemeene opmerkingen.

J. pleit voor den Javaan, dat is mooi en edel. Maar uit zijn stuk spreekt — voor mijn gevoel — te veel haat tegen Nederland en zijne staatkunde. Wanneer het moederland tegenover de kolonie eene eereschuld heeft af te lossen dan zal ieder, die warm voor zijn land gevoelt, daarvan een voorstander wezen, juist omdat hij er eene moreele verplichting in ziet. Liefde tot den Javaan en ware liefde tot het vaderland moeten hier juist beide leiden tot een eisch om eene rechtvaardige staatkunde tegenover de kolonie. En zou zulk een eisch niet meer gehoor vinden, dan een, uitgaande van iemand, die vooropstelt, dat het moederland altijd zijne bezittingen zal uitzuigen, zoodat staatkundige scheiding noodig is om rechtvaardigheid te verkrijgen?

Ts.

Nogmaals Koloniën.

Aan den Heer J.

„Met een ijver, een betere zaak waardig, tracht u de Nederlandsche Koloniale politiek te verdedigen”. Zeer verbaasd was ik, toen ik zag dat dit zinnetje vooraan aan uw opstel stond, want dit deed nu inzien, dat ge geheel verkeerd opvat de redenen, waarom ik tegen u schreef. Reeds de eerste keer begon ik: In vele conclusien zou ik met u mede kunnen gaan, ware het niet dat er aan de manier van aantoonen wat haperde. Daarom schreef ik; niet ter verdediging van Nederlands koloniale politiek, al moest ik die zoo nu en dan wel noemen. Ge stelt u dus bij 't laatste stuk op een verkeerd standpunt.

Van daar dan ook dat ik absoluut geen blijken van liefde voor den Javaan behoef te geven waar ik het over de manier van aantoonen heb. En dat ik recht heb, om de toestand niet zoo zwartgallig in te zien als gij, die het Nederlandsche bewind als het schandelijkst denkbare voorstelt, blijkt wel uit de toestanden in Engelsch Indië en Java. In Engelsch Indië betaalt men volgens u veel minder belasting en toch komen daar jaarlijks duizenden van honger om en sterven er soms wekelijks 40000 aan de pest. In Java is het dan toch lang zoo erg niet, al wordt daar wel honger geleden.

gewoon op papier had geuit, ook eens door den mond te hooren spreken.

En ik voerde het volgende gesprek als door een telefoon.

Julia — Juliana — Juliana Cornelia!!!

Julia hoe ben je er toe gekomen poëte te worden?

Julia hoe ben je — vraag ik — daartoe gekomen?

Eene dichteres die niet kan dichten!

Want nu wil je geliefde Julia toch niet beweren dat dat vertelseltje, dat... ja dat zeurekousigheidje poëzy was?

Oh ik weet al 't is soort ulevellen poëzy.

Juist Juliana.

Nu wil je, geliefde Julia, toch niet beweren, dat je een minuut — neen een seconde — toen je dat neerschreeft verkeerd hebt in een, nu ja niet alledaagsche stemming b.v. Juliana in zoo'n beetje extase? Wel neen hè Juliana?

Je was in zoo' een koffiekranen stemminkje, zoo een stemminkje van kwaadspreken en diergelijken, is 't niet?

Je had op dat oogenblik nèt zoo goed een groot — heel groot gat in de zwart zijden kous van uw gemaal kunnen stoppen, als U gehuwd geweest waart.

Juist ik geloof, dat ik er ben.

U schreeft poëzy in die tijden, dat getrouwde soort

We zijn dus in de polemiek op een verkeerd standpunt gekomen, daar gij, mij verwijt dat ik koloniale politiek verdedig, wat ik vooraf aangaf niet te willen doen; terwijl gij geheel van uw oorspronkelijk stuk zijt afgedwaald door mij te gaan aanvallen in plaats van zelf te verdedigen.

D.

VERBETERING.

In het artikel „Aan den Heer D” in het vorige Studenten Weekblad staat een zinstorende fout.

„Nog onbeprekter is het kiesrecht op de Ned. West-Indische eilanden”

dit moet zijn:

„Nog niet ingevoerd” enz.

In het stuk „Spoorwegcijfers” staat:

	Aantal K.M. spoorwegen, per 10000 □ K.M.	10000 inw.
Nieuw-Zeeland	13,8	48,5
lees:		
Nieuw-Zeeland	138	48,5

J.

Over Erwé.

Eens zeide Kant: „Es würde tadelhafte Anmaszung sein, andere mit der inneren Geschichte meines Gedankenspieles unterhalten zu wollen, welche zwar subjective Wichtigkeit (für mich), aber keine objective (für jedermann geltende) enthält. Had de heer Erwé dat bedacht eer hij begon te schrijven over zijn subjectief stelsel, veel moeite en verving waren hem en ons bespaard gebleven.

Hij kan nu wel beweren, dat de metaphysica onmogelijk is en alleen 't zinnelijk experiment het terrein van onze kennis bevat, maar al haalt-ie daar nog zooveel voorbeelden bij en praat er nog zoo lang over, dit wordt door niets gerechtvaardigd.

Hij heeft een absoluut verkeerd idee van „ons reine denken”, 't eerste materiaal van onze kennis wordt opgeleverd door de ervaring, maar er is volstrekt niet aangevoeld dat dit onverbiddelijk 't karakter van 't bijzondere of contingente, die 't in het experiment en in onze zinnen bezit, behouden moet.

Het abstracte begrip zou een hersenschim zijn, het idee van het universeele niets dan een collectief idee. 't Algemeene begrip recht zou geen plaats vinden in de catalogus van onze kennis, we zouden slechts bepaalde rechten kennen, bepaald door hun concreet karakter van grootte, richting, etc. De mathematische en metafysische wetten slechts formules voor 't gemak der memorie, de filosofie niets dan een coördineeren van empirische oordeelen. Dit is beweren zonder meer.

Eer te gelooven, dat 't oordeel der menschheid fout is, is 't gerechtvaardigd dit als juist aan te nemen en na Kant hebben — we kunnen wel zeggen alle filosofen (behalve enkele minderen) — Herbart, Schopenhauer, Spencer, Hartmann, Trendelenberg, Wundt, Janet e. a. opnieuw hun metaphysica verdedigd; de heer Erwé, die dit toegeeft had

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

geslacht — sexegenooten van U — groote, kleine en middelsoort gaten stopten in zijden- wollen of god-mag-weten wat voor kousen van mannen, kinderen en wat dies meer zij.

Is 't niet Juliana.

Dàn dichte je!....

Je zult zeggen: ja maar zoo deden zooveel in mijn tijd.

En dan sla je Juliana, met je teere handjes spijkers met koppen?

Want ook Julia ik ben heilig overtuigd dat 18e eeuwse poëten en poëetsters dàn dichtten als tegenwoordig de even ontwikkelde mannetjes en vrouwtjes Zaterdag houden of kousen stoppen.

Ja, ja een gedicht is een ding dat rijmt.

Ik beweer, spreekt Juliana, dat ik veel gedichten gemaakt heb.

Goed Julia, als bovenstaande definitie juist was.

Plotseling toen Julia van hare vele gedichten sprak, werd m'n slaap onrustig, en even daarna ontwaakte ik. 't Liep mij koud over den rug, en de klok sloeg 12.

Keeren we naar „het gastmaal” terug.

't Diner dan eindigt met iets, dat zelfs de scherpzinnigste lezer verstomd zal doen staan:

BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 21 APRIL 1904.

moeten twijfelen aan z'n eigen postulaten (?) inplaats van minachtend de schouders op te halen.

Ja, Wundt, de groote experimentator op psychisch gebied, hij begint zijn bekend werk „System der Philosophie” met de woorden, dat alles zich bij hem groepeerd om de metaphysica. Wundt is „de” deutsche filosoof bij uitnemendheid. Toch heeft metaphysica sinds Feuerbach afgedaan, meent Ervé zeker te weten. Was het wonder dat de metaphysica weer opleefde. De metaphysica, ze is zoo oud als de filosofie, want de laatste en eerste vragen ze zijn van metaphysischen aard. Zij is het, die van de ervaring uitgaande, steunende op het experiment, die levensraadsele tracht op te lossen. Ze is zoo oud als de menschheid. Zoodra de mensch begon na te denken ontstond ook de metaphysica, en zij zal haar stelling handhaven, zolang er nog een homo sapiens leeft. Of waren Descartes, Leibnitz, Newton e. a. niet tegelijk geloovigen, metaphysici en mannen van wetenschap? En hielden Helmholtz, Janet en Wundt op geleerden te zijn om metaphysicus te worden? Es giebt viele Fragen, über dessen Beantwortung ich einen unendlich viel höheren Wert legen würde, als auf die mathematischen Z.B. über Ethik, über unser Verhältnis zu Gott und über unsere Zukunft (Gaus). En wat doet een physicus anders dan het wezen der dingen verklaren, of liever trachten te verklaren, als hij zijn leer over de atomen opstelt? En tracht de heer Ervé anders te doen dan het wezen der waarheid duidelijk te maken? en wat doet Dietzgen anders dan het wezen der menschelijke geest verklaren als hij die belijft te noemen ein Sammelwort für die aufeinander folgenden Gedanken, ein anderer Ausdruck für unsere Denkhätigkeit.

Het geheele verloop van den heer Ervé, het is een postulaat en wel een, dat zich tegensprekt. Overal komt het duidelijk te voorschijn, dat het steunt op deze onbewezen bewering: het wezen van een ding is en blijft ons onbekend, we kennen slechts de fenomenale wereld. En dat wordt dan versierd met de bewering, dat die oude wijsheid, die de wetenschap als iets hoogers beschouwde, geen levensvatbaarheid had. De heer Ervé schijnt echter niet goed op de hoogte te zijn van den huidige stand der filosofie, buiten Engels en Dietzgen met hun materialistisch dialectische methode. M. Picanet, professor aan de Ecole des Hautes études te Parijs, hij wijst in de Revue philosophique op de groote levensvatbaarheid der neo-scholastique, op dat stelsel, dat de nieuwste ontdekkingen in zich kon opnemen, ja, zelfs daardoor wordt gerechtvaardigd! en M. Picanet is allesbehalve thomistisch.

Ja, de heer Ervé is zoo op de hoogte van filosofische vraagstukken, dat hij in het S. W. van 31 Maart 1904 eventjes komen zal om aan te toonen, dat het beginsel van contradictie, dat 19 eeuwen lang door alle filosofen van beteekenis eender is gedefinieerd en verklaard, verkeerd gedefinieerd is en iets anders beteekent. Men meende ten allen tijde: „iets kan niet tegelijk waar en valsch zijn, goed zijn en slecht zijn” waarom men kort zeide en heel correct iets kan niet tegelijk zijn en niet zijn,

Julia laat een' porseleinkast op de gasten vallen!
Bengaalsch vuur en apothéose.

„Ik heb mij zeer vermaakt, maar 'k zweer U 'k denk voortaan
Bij dame Langenstijl niet ligt te gast te gaan:”

Och had je 't maar gedaan!

Een beetje minder langstijligheid zou jou gansch niet misstaan.

Lierzangen.

Dat klinkt!

En een titels! B.v.

„Lof der dankbaarheid — lierzang welke naar den Prijs
gedongen heeft bij de Maatschappij van Dichtkunde te
's Gravenhage.

Weet U geachte lezer wat dankbaarheid is?

„Doorluchte Dankbaarheid — onschatbre Deugdespruit!”
Thans volgt de „Lof der Heeren Van der Does, Van der
Werff, en Van Hout, verdedigers van Leiden.”

't Is hierin dat ik voor het eerst een soort van — be-
zieling kan ik het niet noemen — medeleven met de
bezongen toestanden heb bespeurd. Plomp wel is waar en
leelijk is het vers nog wel, maar toch is er iets in dat
gunstig afsteekt bij het overige maaksel van Julia.

d.w.z. het definieerde met het meest abstracte begrip: „zijn”,
welks beteekenis de onthologie eerst nagaat, waarna dit
beginsel als hoofd komt op de metaphysica. De heer Ervé
maakte hieraan echter een enide.

Er is nog meer, Aristoteles, hij wordt een dialecticus!
Is het mogelijk, hij prijkt naast den ongelukkigen Heraclitos.
Op die manier keeren we weer terug naar de speculatieve
Jonische natuurfilosofie en de droomende Eleata's! Zet
Heraclitos maar naast Hegel. De heer Ervé kent echter
de gezonde metaphysica niet, en strijdt tegen zijn eigen
vooroordeel.

Behalve postulaten, dat geen postulaten zijn, veroorlooft
de heer Ervé zich nog andere vrijheden. Of hij ons niet
begrepen heeft, of niet voldoende gelezen, of hij misschien
zijn kennis over de oude filosofie nergens geput heeft dan
uit Kant en materialistisch-dialectiken, ik weet het niet,
maar dit is zeker, dat hij ons dingen aanwrijft, die we totaal
niet hebben geschreven, dingen, die ook Kant de oude
leer aanwrijft.

Maar Kant was dit te vergeven, want „über dessen haar-
sträubende Unkenntnis der vorzeitigen Philosophie liesze
sich ein ganzes Buch schreiben” (Pesch). Zoo is het een
dwaling, dat wij niet zouden zoeken naar de waarheid in
verband met het object, dat het reine denken het zinne-
lijke zou negeren. De hemel beware mij er voor, ik heb
genoeg geleerd van den middeleeuwschen strijd der uni-
versalia, en ik zal me er wel voor wachten Kantiaan te
worden. Waarom zou men ons toch wel realisten noemen?
Meer zelfs nog.

De heer Ervé, de subjectivist, hij zoekt niet, kan niet
zoeken naar de waarheid in verband met het object. Immers
wij zitten opgesloten in het subjectivisme als in een kerker.
De kennis der waarheid is nu à priori onmogelijk, of juist:
er bestaat geen verschil meer tusschen waarheid en leugen.

En om mijn verbazing nog ten top te doen stijgen, lees
ik tot slot mijn eigen theorie weer: „van het bijzondere
gaat men over tot het algemeene”; zeer juist, dan vindt
men wetten, puik, en keert terug naar het concrete. Vol-
komen juist, daarmee ben ik 't volkomen eens, maar dat
kunt gij niet leeren, voor u is er geen algemeene wet,
want collectief en algemeen is niet identiek. Welke positivist
men ook zoeken wil, Stuart Mill of Aug. Comte ze zullen
het u komen vertellen. Kant zou niet in een cirkel draaien,
omdat de $\wedge \wedge \wedge$ het zinnelijke en geestelijke als 2 concrete
dingen beschouwen. Alweer een vergissing. Ook dat doen
wij niet. Wij volgen die richting, welke het eens is met
de „universalia in re”, de leer, volgens welke het materiele
en immateriele van een ding, niet 2 van elkaar gescheiden
dingen zijn, maar welke integendeel het abstracte begrip
als verwezenlijkt beschouwt in de dingen. Allicht, waar
hebben we het anders vandaan? En nu begrijp ik totaal
niet, hoe de goede Kant uit zijn cirkel komen wil, als hij
begint met van absoluut niets zeker te zijn, ook niet van
zijn eigen denkvermogen, en dan dit onderzoekt met het
zijne. Ik vind dat nog al vrij eenvoudig en de kwestie is
niet uit de wereld als de heer Ervé een paar buitengewone

Ze doet in dezen „Lierzang” sterk denken aan Tollens.
Men oordeele zelf:

„Daar treedt mijn vrome Burgervader,

Mijn Van de Werff, het Raadhuis af.

„Gij Leydsche Burgerij, treedt nader;

„Gij, aan wier moed ik 't voorbeeld gaf:

„Wij hebben 't zaam zoo trouw gestreden,

„Treedt toe, en hoort nog eens de reden,

„Van een Beschermer die u mint

„Wiens zorg zal meer uw heil bedoelen?

„Wie beter al 't gewigt gevoelen

„Van 't grievend leed dat u verslindt?

„Gij wilt dan voor den vijand bukken,

„Een vijand die u vleit in schijn:

„Die nauw deez' muren in zal rukken,

„Of Leiden zal een bloedbad zijn?

„Welaan, gij kunt uw glorie schenden,

„U domplen in de diepste ellenden,

„De wet eens Dwingelands gade slaan.

„Voor mij, ik zal zijn woede keeren,

„U tot mijn laatsten snik verweeren,

woorden gebruikt als concreet, zinnelijk, geestelijk. Een dikke vrind van Kant, prof. Paulsen in Berlijn, heeft eerlijk bekend, dat Kant zich vierkant tegenspreekt. Hij noemt het de Vezirfrage, de groote zwaarigheid, der Kantsche filosofie. Hij vermeldt nog wetenswaardigs over het phenomenon en het nomenon, wetenswaardig voor den heer Ervé.

Ik kom daar natuurlijk niet op terug, de heer Ervé heeft maar „verteld” en dat was heusch niet noodig, wat Kant of Dietzgen beweerden wist ik al lang.

Geloof me, ik zal heusch de zwaarte van het kwik niet tot het wezen ervan rekenen, evenmin als de koudheid van de koorts. Laten we toch die verleidelijke methode verlaten, welke zich met woorden teyreden stelt.

Het is een merkwaardig verschijnsel, dat maar al te dikwijls voorkomt. Men begint met de vooropstelling, dat waarheid niet anders dan subjectief kan zijn en daarna begint men het als hoogste wijsheid te beschouwen een systeem aan anderen voor te leggen, nog beter, naar waarheid te gaan zoeken. Immers, hoe kan iemand, die niets van de dingen buiten hem afweet, volhouden, dat geest en materie dit gemeenschappelijk hebben dat ze „zijn”: Hoe kan zoo iemand nog zoeken naar de waarheid in verband met het object, hoe kan zoo iemand nog spreken over experiment.

Fichte bewonder ik, die niet terugschrok voor eene consequentie als deze: Ich weisz überall von keinem Sein, auch nicht von meinem eigenen. Es ist kein sein. — Ich selbst weisz überhaupt nicht und bin nicht. Bilder sind, sie sind das einzige was da ist und wissen von sich nach weise der Bilder: — Bilder, die vorüberschweben ohne dasz etwas sei dem sie vorüberschweben; Bilder ohne etwas in ihnen abgebildetes, ohne Bedeutung und Zweck. Ich selbst bin eins dieser Bilder, ja ich selbst bin dieses nicht sondern nur ein verworrenes Bild von den Bildern. — Alle Realität verwandelt sich in einem wunderbaren Traum ohne ein Leben von welchem geträumt wird und ohne einen Geist dem da träumt; einem Traum der in einem Traume von sich selbst zusammenhängt. Das Anschauen ist der Traum, das Denken — die Quelle des Seins und alle Realität die ich mir einfilde, meines Seins, meiner Kräfte, meiner Zweck — ist der Traum von jenem Traume (Best. d. Menschen, pg. 245).

Wie deze consequentie niet aandurft, komt er toe te beweren, dat de waarheid niet is uit te breiden tot het kenbare. Men kan iets kennen, het is kenbaar, maar waarheid is onmogelijk.

Het zinnelijk experiment, is dat kenbaar of niet?

De heer Ervé zal het vermelden van de stelling, dat het geheel aan zijn deelen gelijk is een leeg beweren noemen. Ik aanvaard gaarne dit compliment, alleen het komt me voor, dat hij onbekend is met Hegel, de man, wiens dialectische methode (niet zijn systeem, dat beviel Dietzgen en Engels maar half) hij volgt. Immers Hegel ontkende die tautologie, omdat hij zeer goed inzag, dat het steunde op het beginsel van contradictie, dat hij verwierp. Wie het begrip geheel en deel ontleedt, die ziet met zijn begrip het grooter zijn van de een, geholpen door het beginsel van contradictie. Hierin is evenmin tautologie als in $2+2=4$. Men zie mijn stuk aan Folrax. Ware dit een tautologie, alle waarheden waren zulks. Wat is een tautologie? De

„En voorts op Leydens puin vergaan.

„Mijn vrienden, 'k hoor uw bange zuchten;
„Ik zie wat u bezwijken doet.
„Gij zoudt geen spies, geen vijand duchten,
„Maar 't wreed gebrek verwint uw moed;
„Ach! 'k weet geen spijs u toe te voegen,
„Maar kan mijn lichaam u vernoegen,
„Treedt rustig toe, mijn Burgerij:
„Ik moet toch eens het leven derven:
„'k Zal willig door uw handen sterven
„Hier ben ik, deelt mij, 't staat u vrij”.

Zie hier dus een fragment uit genoemden zang.

Nu weet ik wel, dat bovenstaand niet mooi is, nu weet ik wel dat het grootendeels hol gefrazeer is, en dat we dit in den tegenwoordigen tijd geschreven belachelijk zouden vinden — maar toch om de waarheid gestand te doen — het valt mij mee in den 18e eeuwse rommel ten minste nog zoó iets aan treffen.

't Pleit niet voor eene hooge opvatting van de productie op litterair gebied in de 18e eeuw.

rechte lijn definieerende als de kortste van alle lijnen, door 2 punten gaande en dan de stelling: de lijn is de kortste afstand tusschen 2 punten.

En dit doen vele meetkundige boeken.

Zoo herkennen we dus bij den heer Ervé niets dan een apriorisch onbekend willen blijven met andere wijsbegeerte dan de socialistisch-materialistische, een a priori voor waar houden van dit systeem als zijnde een postulaat, een a priori afkeuren van alle niet zoo denkende stelsels. Daarom is ook een nauwkeurige bespreking van dit systeem overbodig en onvruchtbaar. De hoon, waarin de heer Ervé schrijft, doet het resultaat reeds vermoeden. Schopenhauer schreef over Kant: „Ik daag iedereen uit, die mijn verering jegens Kant deelt, deze tegenstrijdigheden met elkaar overeen te brengen en aan te toonen, dat Kant in zijn leer over het voorwerp der ervaring en de wijze waarop dit door de werking des verstands en deszelfs 12 functies bepaald wordt, iets heel duidelijks en bepaalds gedacht heeft. Ik ben overtuigd dat de aangetoonde tegenstrijdigheid, die door de geheele transcendentale logica heenloopt, de eigenlijke reden is van de groote duisterheid, die er in de uiteenzetting heerscht. Kant was zich van de tegenspraak niet onbewust, verhulde ze voor zich en voor anderen, en trachtte op allerlei sluiptwegen aan haar te ontkomen”. Erger nog was dit bij Dietzgen en Engels c. s., waarom ik daarin de verklaring zoek van het feit, dat geen filosoof van naam hunne stelsels wil aanroeren.

Uit naam der experimenteele wetenschap herhaal ik, wat prof. Hyrtl in zijn rectoraatsrede zei. Is prof. Hyrtl wel competent? is dat wel een man van het experiment? Het was de bekende prof. in de anatomie aan de Weenske Universiteit, die prof. wiens Lehrbuch der Anatomie 21 drukken in 't Duitsch beleefde en in bijna alle Europeesche talen is vertaald. Hij stierf in 1894. Wat zei die man van den mensch? In naam der wetenschap sprak hij, met geestdrift over God, de alwijze Schepper, en grijpt daarna in scherpe bewoordingen en argumenten het materialisme aan, die leer, waarnaar er geen God is, geen geestelijke onsterfelijke ziel, geen „Lebensprincip” dat boven de materie staat en haar beheerscht, waarvoor 't leven slechts de „daseinsweise der eiweiskörper, der chemismus des eiweises,” de mensch 'n koud produkt van de materiele natuur, de Geest slechts een verzamelnaam voor de opeenvolgende gedachten, een ander woord voor de werking van ons denken.”

Verder voeg ik tot slot alles wat ik zeide tezamen, dan kan ik mij niet verklaren wat wetenschappelijke gronden die renaissance van de oude materialistische wereldbeschouwing van Epikurus en Lucretius rechtvaardigen en haar een blijvende heerschappij moeten verzekeren.

Beobachtung und Erfahrung maken haar nu niet meer waarschijnlijk als toen en de met recht zoo geprezen exacte methode van natuurwetenschappen heeft niets gebracht om haar meer houdbaar te maken. Hare uitkomsten berusten niet op de duidelijkheid en juistheid harer argumenten, maar op de kühnheid ihres auftretens en op de heerschende tijdgeest, die dergelijke stelsels te liever popularizeert naarmate ze gevaarlijker zijn voor de bestaande orde van zaken. Alles wijst op een bovenzinnelijke abstractie der gedachte en deze voert tot het Godsde. De tooneelen van verwondering en verbazing welke de organi-

Nu geloof ik wel dat het bij ongeluk was, dat Julia bovenstaande zoo schreef.

Ik geloof, dat je op dat oogenblik niet absoluut kousenstopperig was van binnen en dat was dan toch bij ongeluk, De verdere lierzangen zijn ten minste weer Juliaans.

De Heilzaame invloed van de dichtkunst op den Godsdienst!

„De waare liefde tot het Vaderland enz., Lierzang welke den 2^{en} prijs behaald heeft bij de Maatschappij van Taal en Dichtkunde te Leyden”.

Hoera. Prachtige titels en zoo'n begin.

„Hoe blijde aanvaard ik thans den schoonsten eerestrijd!
Mijn jongsten — welk een taale — welk feest is u beschooren!
Ja stap met grootschen tred naar Pindus eedle Chooren;
Span vrij uw veerkracht in — vereen uw kunde en vlijt.

't Is niet onaardig zulke aanroepingen van de zangster — altijd komen die bij Julia en haar soort terug — bij begin en eind — steeds wordt er zoo'n juffrouw bij gesleept.

Het boek van Juliana Cornelia bevat nog een gedeelte:

„Verschillende onderwerpen”.

Dat zijn: gezangen, grafchriften, feestzangen enz.

Ik vind het niet noodig hiervan veel te citeeren, 't is

sche wereld ons te zien geeft moeten wij aan een hoogste immaterieele zelfbewust-handelende oorzaak toeschrijven. Zet men tegenover deze geest de pantheïstische vergoddelijking der stof, die niet weet hoe ze zich tot plant of dier zal verbinden, nog minder de vrijheid van keuze bezit, zich voor 't een of andere te bestemmen. Welch denkender Mensch kann sich mit solcher Annahme zufriedener geben?"

Zoo spreekt een man van ervaring, een man der wetenschap, die den mensch beter kent dan Dietzgen of Engels. Eenigszins gewijzigd spreekt ook Wundt, de groote Deutsche en Janet, de groote Fransche psycholoog zoo. Welnu ik schaam mij niet, integendeel ik stel er een eer in mij onder zijn hoede te stellen en onder die van de corifeën der wetenschap, die tezamen het wezen der dingen zoeken te doorgronden, ik stel er een eer in binnen de muur der klassenbegrippen te blijven zooals gij het noemt, daarbuiten dreigt alle mogelijke gevaar naar lichaam en ziel, daarbinnen niet en ik weet niet welk een gezicht ik zetten moet als Dietzgen over de materialistische wereldbeschouwing zegt dat zij eerst in unserum erleuchteten Jahrhundert sich aus dem Rohen heraus zu wissenschaftlicher(?) Prägnants durch gearbeitet hat. Zoo zei hij, maar Satan gaf den mensch het gevaarlijke vermogen, niet te zien wat hij niet zien wil.

E. BEEKMAN.

P.S. De actie die door een aantal Katholieken wordt op touw gezet tegen het schrijven onder een pseudoniem heeft onze volle instemming. Ofschoon in 't S. W. van geen direct practisch belang willen wij toch ook het voorbeeld geven. Eén van ons zal dus steeds de openbare verantwoordelijkheid op zich nemen.

BOEKBESPREKING.

De ontwikkeling van het Sociale Bewustzijn der Kinderen, door Prof. Wilh. S. Monroe.

Er is een goed werk gedaan door het vertalen van dit boekje van den Amerikaanschen professor. Door het daarin verzamelde materiaal, de vrucht van een uitgebreid onderzoek, lijkt het me vooral in handen van paedagogen ten eerste op zijn plaats. Toch is het ook voor den leek lang niet van interesse ontbloot, en wegens de massa frappante, belangrijke feiten het lezen overwaard.

In een zevental hoofdstukken, elk op zijn beurt weer onderverdeeld, behandelt de schrijver achtereenvolgens den oorsprong van den socialen zin, den invloed der sociale omgeving, het sociale nut van het spel, de sociale inhoud van het schoolonderwijs, de eigendomsgevoelens onder een sociaal gezichtspunt, de tucht als sociale factor en de sociale suggestie van toestanden van opgewondenheid. Het is moeilijk, uit dit alles een keus te doen, wat betreft de mate van belangrijkheid, ook, en vooral, in den aard der antwoorden, door de kinderen op de hun gestelde vragen gegeven. Toch wil ik, als voorbeeld van de wijze, waarop de stof is behandeld, een enkel hoofdstuk uitkiezen, en wel dat over den invloed der sociale omgeving.

Dit is onderverdeeld in de rubrieken: makkers, beroepskeuze en vereenigingen.

poëzy zooals Juliana getrouw steeds heeft geschreven: veel woorden zonder beteekenis — holle klanken.

Maar toch — nog voor 't laatst een greep in de snaren.

Een kort gedichtje nou eens, waar in je zoo guitig bent, kom aan:

Lycaön.

Dat andre dichters vrij van Alexander zingen;
Men heffe van Achill, of wel van Cesar aan:
Ik doe die Helden recht, hun roem zal nooit vergaan,
Maar thans heeft eedler stof mijn ader doen ontspringen.

Ik zing den moedigsten van alle stervelingen,
Ja dappre Lycaön, ik zal wat groots bestaan;
Verrukt, verbaasd, bekoord, om duizend wonderdaan,
Zal ik uw helden-kruin met eeuwig loof omringen.

Meld dan mijn zangeres, meld wat zijn arm bestond,
Toen zich die and're Mars voor 't spits des Vijands vond,
Beziel mij — zoo ik ooit uw invloed heb genooten!

Hoort eeuwen! Hij ontbloot zijn nooit verwonnen staal
Hij zwaait het om zijn hoofd tot zes of zeven maal
En. . . „wel? wat deed hij toen” 't is waarlijk mij ontschooten.

(Wordt vervolgd.)

Den kinderen (tusschen zeven en zestien jaar) werd de vraag voorgelegd: „Welk soort van kameraadjes hebt gij het liefst?” De uitkomst was de volgende. Tusschen het achtste en elfde jaar treedt de voorliefde voor de een of andere sekse het sterkst op den voorgrond, bij 89 (van de 2336) wordt de voorkeur door de grootte bepaald. De moreele eigenschappen stonden bovenaan: 478 kinderen wenschen een kameraad, die vriendelijk en zacht is; 455 een, die eerlijk en rechtvaardig is. Eigenaardig is, dat de waarheidsliefde onder de wenschen der meisjes meer voorkomt, dan onder die der jongens, hoewel deze eisch bij de laatsten met het toenemen in leeftijd sterker op den voorgrond dringt. Zooals te verwachten was, wordt lust tot spelen door jongens vaker geëischt, dan door meisjes, hoewel een twaalfjarige van het zwakke geslacht zich aldus uitlaat: „Ik heb het liefst een vriendinnetje, dat klimmen „kan en waarmee ik heel wild kan stoeien.”

De meeste vage aanduidingen komen natuurlijk van de jongere kinderen, wier grootere onbevangenheid en neiging, om zich te geven, zooals ze zijn, hen in tweestrijd brengt. Eenerzijds wenschen ze een makker, die is, zooals ze zelf niet zijn, maar zich zouden wenschen, anderzijds uit zich ook in dezen eisch hun spontaan, kinderlijk gevoel. Zoo b.v. het antwoord van een meisje: „Ik kan niet zeggen, „hoe de vriendin precies moet zijn, die ik gaarne zou „hebben, want ik houd van twee soorten van vriendinnen. „Ik heb er gaarne eene, waar ik heen kan gaan en bij „wie ik alles vergeet, waaraan ik niet graag denk. Ik „meen een meisje, dat nooit ernstig is. Maar ik zou er „ook gaarne eene hebben, die precies het tegenover- „gestelde is, die ernstig is en mij helpen kan. Dat zou „mij passen naar de twee zijden van mijn gemoedstemming”.

Nog even de vermelding van een enkele treffende uitkomst, als resultaat van de vragen naar de beroepskeuze: bijna iedere beroepsklasse, die in den staat vertegenwoordigd is, telde hare liefhebbers.

Het is hopen, en te verwachten, dat dit boekje zijn weg wel vinden zal. Men vindt hier een kostbare verzameling van feiten, waarop verder kan worden voortgebouwd.

Aan anderen, b.v. de dankbare taak, aan te toonen, in hoeverre de omgeving der kinderen buiten de school, de opvoeding, enz. hun invloed doen gelden met betrekking tot het karakter der antwoorden, waarin voor een groot deel de denkwereld van het kind zich weerspiegelt.

M. K.

Gedenkboek F. Domela Nieuwenhuis.

Onlangs was het vijf en twintig jaar geleden, dat „Recht voor Allen” werd opgericht. Het sedert verdwijnen van dat blad zou misschien als reden hebben kunnen gelden, een feestelijke herdenking achterwege te laten. Niet alzo in de oogen van de vereerders van Domela Nieuwenhuis en in zeker opzicht is ook hunne zienswijze te billijken, daar voor hen het begin der verschijning van „Recht voor Allen” beteekent: de opkomst der Nederlandsche arbeidersbeweging. Al ligt de kiem dier beweging vroeger, in de agitatie van den „ouden” Gerhard, de jaren tusschen '80 en '90 zijn die van steeds sterker wordende actie, en in die jaren is het de figuur van F. Domela Nieuwenhuis, die het sterkst op den voorgrond treedt, en wiens ongehoofdelijke populariteit zijn naam aan die periode onafscheidelijk verbonden doet zijn. Hem herdenken dan ook de verschillende inzenders, die bijdragen voor dit gedenkboek leverden.

Voor hen, die, nadat de oude beweging dreigde te verlopen, zich schaarden aan de zijde der sociaaldemocraten, moet er veel zijn weggevallen in de trotsche figuur van dezen woordvoerder. De kleinheid van karakter in een man met zoo groote gaven, die in zijn beste jaren bijna als een halfgod door hen werd vereerd, moet gegriefd hebben, pijn gedaan, zooals pijn doet, wanneer een in meer of minder mate geidealiseerd persoon anders blijkt te zijn, dan we dachten. Toch, al is Domela Nieuwenhuis in de oogen der meesten een ontroond halfgod, en zijn rol van apostel der vrijheid voor helderdenkenden gespeeld, het getal zijner vereerders is nog steeds niet gering, en zijn invloed reikt verder dan zijn studeerkamer. Getuige dit gedenkboek. Maar wat daarin treft, is, dat onder de namen der inzenders zooveel voorkomen van beslist burgerlijke schrijvers, die van een gezonde sociaal-democratische arbeidersbeweging niets willen weten, maar voor wie Domela's

negatieve kritiek veel aantrekkelijkheid schijnt te hebben. Fortuyn noemde verleden jaar op het congres der S.D.A.P. te Enschedé de anarchisten de uiterste rechtervleugel onzer tegenstanders, en wie dit gedenkboek opslaat, kan een grond van waarheid aan die woorden niet ontzeggen. Zoo treffen ons o.a. de namen van Anna de Savornin Lohman, Frans Netscher, Edw. Kostler, zelfs Priem, enz. Dit is wel teekennend voor het denkbeeld, dat de bourgeoisie van het winnend socialisme heeft, en dat aldus door enkele harer beste woordvoerders wordt weergegeven. Angst voor de gezonde proletarische beweging doet haar naderen tot den man, die een dag verloren waant, als hij daarin niet minstens éénmaal heeft gefulmineerd op de woordvoerders der sociaal-democratie, tot denzelfden, op wien ze eertijds al niet minder fel gebeten waren, als thans op de S.D.A.P. en hare leden. En daarom is dit verschijnsel frappant, zoowel wat betreft de levensvatbaarheid der bourgeoisie als die van het anarchisme. Wie dit boek leest, hoort zoowel over de eerste, als over het laatste den doods-klok luiden.

En nu nog een woord over het boek zelf. Het uiterlijk is goed verzorgd, de inhoud beantwoordt daaraan in alle opzichten evenwel lang niet. Overal, bijna op elke bladzijde treffen ons de bewijzen van de groote vereering, die van de zijde van zeker soort menschen nog steeds wordt genoten door dezen man, „welke levenslang, trouw en „belangeloos, zijne waarheid gediend heeft,” wiens „naam niet (zal) sterven”, zooals van Eeden zegt. Een der beste bijdragen lijkt me die van Christiaan Cornelissen, die het karakter der Nederlandsche arbeidersbeweging tot onderwerp heeft uitgekozen. Verder een opdracht van Fred. W. H. Emons, goed geschreven en den indruk van oprechte bewondering gevende. Onder de litteraire beste bijdragen behoort zeer zeker ook „Een Man”, een gedicht van Willem Gijssels. Een bespottelijk effect maakt tusschen al die blijken van persoonsvergoding de inzending van den Vlaming Leo J. Krijn, die „De wonderbare avonturen van den man met den baard” beschrijft, een stuk, dat meer op vordeden-gekhouderij gelijkt. Van de reproducties van teekenen en schilderwerk lijken me de vijf naar aquarellen van H. Heijnenbroek de beste, naast die van Carl Spohr.

Over het algemeen is dit gedenkboek wat litteraire beteekenis betreft, den prijs (f 1,25) niet waard. Voor de waardebeoordeling zal een anderen maatstaf dienst moeten doen, en wel een, die van de persoonlijke appreciatie van het feit, dat door deze uitgave wordt herdacht, afhangt.

M. K.

UIT DE STUDENTENPERS.

Minerva. Ze geeft nog niet veel deze week. De meeste schrijvers zullen zeker nog vacantie hebben. 't Begint met een oud-bakken bespreking van de Lucifer-opvoering te Utrecht.

In 't volgend stuk wordt verdedigd het feit dat de reien uit de Lucifer gezongen zijn.

Een van de argumenten voor het laten zingen is wel, dat het bij de beide opvoeringen in Vondels tijd het ook gebeurd is, wat dus zeker wel met Vondel's toestemming zal geschied zijn. Dus is het goed dat dit nu ook gebeurt. Dit argument lijkt me nu niet zoo heel erg sterk. Veel beter lijkt me: het declamatorisch effect wordt er voor ons, 20ste eeuwers, door verhoogd evenals voor ons de artistieke indruk er bij wint. Deze factor lijkt me veel voornamer.

D.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

Dinsdagnamiddag om 10 minuten voor zeven verkeerde een vrouw, die in de Vest gevallen was, in levensgevaar.

Met gevaar van eigen leven, waagde de alhier studeerende G. J. Pijnacker Hordijk een koenen sprong.

Hij mocht de voldoening smaken de vrouw behouden op het drooge te brengen.

SNJEONTOJOUNSSELSKIP „FRISIA”.

Snjeontojoun dizze 23 fen Gêsmoanne, gearkomste by Freark Begeman, oan hûs fen Yme Kalt, Hugo de Grootstrjitte 114. Oanfang tsien úre.

Lêste gearkomste!!

AGENDA.

DELFT.

Woensdag 27 April. Schouwburg Stads Doelen. 12e abonnementsvoorstelling door het Rott. Tooneelgezelschap: „Trekvogels”; 7½ uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 22 April. Ned. Tooneel: „Resemann's Rijnreisje”; 8 uur.

Zaterdag 23 April. Gebouw voor K. en W.: „De toovering”; 7½ uur.

Fransche Opera: „La fiancée de la mer”; 8 uur.

Zondag 24 April. Gebouw v. K. en W.: Fransche Opera: „Rigoletto”; 8 uur.

Maandag 25 April. Schouwburg. Tournée Marie Kalff en Lugné Poe: „La fille Elisa; Poil de carotte”; 8½ u.

ROTTERDAM.

Vrijdag 22 April. Groote Schouwbu.: „In Uniform”; 8 uur.

CORRESPONDENTIE.

Aan FOLRAX. Uw stuk moet wegens plaatsgebrek tot de volgende week blijven liggen.

Aan FOLRAX, L. Q., L. T. V., Tri en de ^^^. Het wordt tijd, dat uwe debatten eindigen. Na het stuk van Folrax, van de volgende week, kunnen we dus alleen nog aan de ^^^ tot slot het woord verleen.

ADVERTENTIEN.

REPETEEREN:
Wiskunde en Mechanica.

A. W. KLOOS, CIV. ING.
Van Leeuwenhoeksingel 38.

Abonneert u op:

„SPORTKRONIEK”
Weekblad voor Sport.

Verschijnt Donderdags.

Abonnementsprijs f 4.— per jaar (bij vooruitbetaling).
Uitgever:

J. WALTMAN JR. - DELFT.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Dinners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Franziskaner Leistbräu.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.